

Dosarul nr. 2r-58/24
2-20125228-01-2r-30012024

Prima instanță, Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: G. Grozav)
Instanța de apel, Curtea de Apel Chișinău (jud.: V. Sîrbu, D. Dulghieru, N. Budăi)

DECIZIE

03 aprilie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componență:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi

examinând recursul declarat de Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Caigorodțev Olga împotriva Guvernului Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la încasarea compensației unice pentru averea confiscată și naționalizată în urma represiunilor politice, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respinsă cererea depusă de Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, cu privire la repunerea apelului în termen și s-a restituit apelul declarat de Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, împotriva hotărârii din 09 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru ca fiind depus în afara termenului legal,

c o n s t a t ă :

La 08 octombrie 2020, Caigorodțev Olga a depus cerere de chemare în judecată împotriva Guvernului Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la încasarea compensației unice pentru averea confiscată și naționalizată în urma represiunilor politice, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 09 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central a fost respinsă acțiunea depusă de Caigorodțev Olga, ca fiind neîntemeiată.

La 15 martie 2023, Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, a depus cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând repunerea apelului în termen, admiterea acestuia și casarea hotărârii din 09 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central.

În motivarea cerinței privind repunerea în termenul de depunere a apelului a indicat că, nu a participat la ședința de judecată din 09 februarie 2023, solicitând examinarea cauzei în lipsă cu expedierea dispozitivului la adresa sa, însă până la momentul depunerii cererii de apel nu a recepționat dispozitivul hotărârii. Cu dispozitivul hotărârii a luat cunoștință la data de 14 martie 2023.

Prin încheierea din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, a fost respinsă cererea depusă de Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, privind repunerea în termen a apelului și a fost restituit apelul Olgăi Caigorodțev, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, ca fiind depus în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

La 05 ianuarie 2024, Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, a depus cerere de recurs împotriva încheierii instanței de apel, solicitând admiterea acesteia, casarea încheierii din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cu soluționarea prin decizie problema respectivă prin repunerea apelului în termen și remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, a indicat că nu a participat nici la o ședință de judecată în prima instanță și instanța de apel, dispozitivul hotărârii primei instanțe nu i-a fost expediat a luat cunoștință de acesta abia la 14 martie 2023, prin intermediul Cancelariei judecătorei Chișinău.

A susținut că a luat cunoștință cu încheierea instanței de apel din 26 aprilie 2023 la 29 decembrie 2023.

Consideră Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, că culpa nedepunerii în termen a cererii de apel se datorează primei instanțe care nu i-a expediat dispozitivul hotărârii.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Materialele cauzei atestă că copia încheierii din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată la 21 iunie 2023 la adresa poștală a recurente, or. Orhei, str. M. Eminescu 13, ap. 26 și a reprezentantului acesteia avocatul Daniliuc Nicolae, mun. Chișinău, str. Pușkin 24, of. 50, indicată în cererea de apel, dar date care ar confirma recepționarea acesteia la materialele cauzei lipsesc (f.d. 179).

Astfel, recursul declarat la 05 ianuarie 2023, este în termen.

La 30 ianuarie 2024 în adresa intimațiilor a fost expediată copia recursului declarat de Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței (f.d. 197).

Intimații nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv și nu au depus referință.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copieii certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Conform art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței

trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Potrivit art. 111 alin. (1) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Conform art. 362 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de *30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii*, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

Astfel, termenul de declarare a apelului prevăzut la art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă, curge de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, (dacă legea nu prevede altfel), indiferent de faptul dacă partea a fost sau nu prezentă la pronunțarea dispozitivului hotărârii.

În conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Din materialele cauzei rezultă că la 09 februarie 2023 Judecătoria Chișinău, sediul Centru a pronunțat dispozitivul hotărârii, prin care a fost respinsă acțiunea depusă de Caigorodțev Olga.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 15 martie 2023, Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, a depus cerere de apel, solicitând repunerea apelului în termen, admiterea acestuia, casarea hotărârii din 09 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

În motivarea cererii de repunere în termen a apelului, Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, a indicat că nu a participat la ședința de judecată din 09 februarie 2023, solicitând examinarea cauzei în lipsă cu expedierea dispozitivului la adresa sa, însă pînă la momentul depunerii cererii de apel nu a recepționat dispozitivul hotărârii. Cu dispozitivul hotărârii a luat cunoștință la data de 14 martie 2023.

Consideră Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, că culpa nedepunerii în termen a cererii de apel se datorează primei instanțe care nu i-a expedit dispozitivul hotărârii.

Ca urmare, prin încheierea din 26 aprilie 2023, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din Cod de procedură civilă, Curtea de Apel Chișinău a respins cererea depusă de Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, privind repunerea în termen a apelului și a restituit apelul Olgăi Caigorodțev, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, ca fiind depus în afara termenului legal, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Verificând circumstanțele cauzei în raport cu normele de drept citate supra și argumentele invocate în recurs, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră justă soluția instanței de apel de respingere a cererii privind repunerea în termen al apelului și restituirea acestuia ca fiind tardiv, deoarece cererea de apel a fost

depusă de Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, peste termenul de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii prevăzut la art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă. Or, după cum rezultă din actele cauzei dispozitivul hotărârii a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost pronunțat la 09 februarie 2023, iar cererea de apel a fost depusă de către Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, abia la 15 martie 2022, pe când termenul-limită de declarare al apelului a expirat la data de *13 martie 2023 inclusiv (luni)*, (reieșind din faptul că ultima zi de depunere a recursului 11n martie 2023 a fost zi de odihnă).

Totodată, în conformitate cu art. 116 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Din normele legale citate supra rezultă că termenul de declarare a apelului poate fi restabilit dacă persoanele îndreptățite solicită prin cerere acest lucru. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului de procedură. Totodată, prin prisma jurisprudenței CEDO, nemotivarea de către instanță a temeiurilor de repunere a apelului în termen sau repunerea neîntemeiată în termenul de apel reprezintă o încălcare a dreptului la un proces echitabil.

Deși apelanta Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, a solicitat repunerea în termen a actului de procedură, totuși contrar art. 116 din Codul de procedură civilă, nu a prezentat probe justificative ce ar confirma faptul imposibilității depunerii apelului în termenul de atac prevăzut de lege.

Totodată, în conformitate cu art. 100 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură ale instanței de judecată se comunică autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, la care aceștia sunt conectați prin adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată, în mandatul de avocat, în alte acte ce atestă utilizarea poștei electronice.

Potrivit art. 102 alin. (4¹), (5) și (6) din Codul de procedură civilă, participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară. Prezentarea părții în instanță, în persoană sau prin reprezentant, acoperă orice viciu de înmânare a citației. Citația sau înștiințarea se trimite la adresa menționată de parte sau de un alt participant la proces.

Conform art. 105 alin. (1) și (5) din Codul de procedură civilă, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmânează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței. Citația sau înștiințarea adresată persoanei fizice se înmânează personal contra semnătură pe cotor.

Nu poate fi reținut argumentul invocat de Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, precum că nu a recepționat hotărârea primei instanțe, făcând cunoștință cu hotărârea adoptată abia la data de 14 martie 2023. Or, cert este faptul că recurenta a cunoscut că pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru se află

spre examinare prezenta cauză civilă, la cererea căreia a fost inițiată, depunând la data de 31 mai 2022 cerere la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat examinarea cauzei în lipsă (f.d. 123).

Nu poate fi reținută nici alegația invocată de Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, precum că cauza a fost examinată în lipsa sa, despre emiterea hotărârii din 09 februarie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Central a aflat la 14 martie 2023, deoarece indiferent de faptul dacă partea a fost sau nu prezentă la pronunțarea dispozitivului hotărârii, termenul de declarare a apelului de 30 de zile prevăzut la art. 362 din Cod de procedură civilă, curge de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel, dar nu de la data recepționării (comunicării) actului judecătoresc sau încetării circumstanțelor care au dus la omiterea termenului de procedură.

Este irelevant argumentul recurentului precum că culpa nedepunerii în termen a cererii de apel se datorează primei instanțe care nu i-a expedit dispozitivul hotărârii. Or, odată ce reclamanta/recurenta a inițiat procesul, solicitând examinarea acestuia în lipsa sa și a reprezentantului său, urma să depună diligența și să întreprindă măsurile necesare pentru a-și proteja drepturile de acces la instanță, fiind obligată să se intereseze la intervale rezonabile de timp de soarta dosarului respectiv și să-și valorifice dreptul de atac al hotărârii primei instanțe în termenul prevăzut de lege.

Prin urmare, recurenta Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae, nu a prezentat probe incontestabile ce ar indica aflare ei într-o veritabilă imposibilitate de a efectua actul de procedură în interiorul termenului legal.

La acest capitol se rețin dispozițiile art. 56 alin. (3) și art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care stipulează că, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Ține de menționat, că Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa promovează, cu consecvență cu titlu de principiu obligația părților de a se interesa de soarta procesului în situația în care ele au fost înștiințate despre inițierea și desfășurarea acestuia și de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță (*cauza Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007*).

Completul notează că respectarea termenelor legale constituie o obligație pozitivă a părților și are menirea să asigure buna funcționare a justiției, iar repunerea în termen poate fi admisă doar în cazurile expres prevăzute de lege și doar în situația în care partea când înaintează o cerință de repunere în termen, o justifică prin probe pertinente și admisibile în temeiul art. 116, 118, 121, 122 și art. 362 din Codul de procedură civilă, prin care s-ar dovedi că omiterea termenului a fost cauzată din motive întemeiate. Or, admiterea spre examinare a unui apel tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

În circumstanțele enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră ca fiind legală și întemeiată încheierea din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Instanța de recurs accentuează că o asemenea soluție este compatibilă cu standardele inserate în textul art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea

Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, încuviințarea exercitării unei căi ordinare de atac în urma rămânerii definitive a actului jurisdicțional valabil adoptat în lipsa unor circumstanțe fundamentale și obligatorii, ar însemna de fapt încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a drepturilor celorlalte părți la un proces echitabil.

În susținerea opiniei enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța Melnic c. Moldovei din 14 noiembrie 2006, definitivă din 14 februarie 2007, precum și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov c. Ucrainei, hotărârea din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, unde se notează că deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul declarat și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a) și art. 428 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Caigorodțev Olga, reprezentată de avocatul Daniliuc Nicolae.

Se menține încheierea din 26 aprilie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Caigorodțev Olga împotriva Guvernului Republicii Moldova și Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la încasarea compensației unice pentru averea confiscată și naționalizată în urma represiunilor politice, încasarea prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecătorul

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi